

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך כא, תש"ל

היסודות, אשר — לדעתנו — יהיו הקובעים את תכונות
מזג-האויר ואשר ירשימו אותנו במועד השייך לתחזית.

(המשך יבוא)

ישראל הורביץ

מאדם ועד תולעת

לקט פתגמים על החי בספרותנו (המשך)

יונים

א. זוג

הזוג הצעיר הזה חי באהבה תמה כזוג יונים, בלי אשר ראו
זה את זו בכל ימי האירושים

(ר' בנימין, "מזבורוב ועד כנרת", עמ' 59)

עד שתים-עשרה-אירופאית בלילה לא היה זוג-היונים הזה
הולך לישון מפני מכה זו אשר לא כתובה בתורה (פשפשים.
— המלבה"ד) (י"ח ברנר, "שכול וכשלון" [שטיבל], עמ' 203)

והם חיו ביניהם חיים של זוג יונים

(ח' הוז, "היושבת בגנים", עמ' 291)

כמדומה לי, כבר הם כמו שתי יונים, כאילו לא נפל ביניהם
כלום מעולם (הוא, "אבנים רותחות", עמ' 123)

ושניהם ישבו בה (בדירה. — י"ה) כזוג-יונים בקנן

(שלמה הללס, "הר הכרמים", עמ' 129)

פה ישבו קודם שתי נפשות שקטות, שתי יונים

(ראובן ולינרוד, [נשמט שם הספר], עמ' 90)

... היו מתלחשות על דבר זה "זוג" חנקין ושליט — כיונים! ...

(אליעזר שטיינמאן, "סחור סחור", "התקופה" א, עמ' 121)

בקצה השולחן, מקום מושב החתן והכלה, מעמידים בצלחת מקושטת שתי עוגיות מסוכר בדמות זוג יונים, סמל לאהבה שתשרה בין הזוג הצעיר (מנשה מני, "חברון וגבוריה", עמ' 100) הם הגה הגו דברי אהבה איש לרעהו ברחש ובלחש וברגישה כתורים ובני-יונה ...

(משה אפרתי, "החרב המתהפכת" [תר' א' קריב], עמ' 285)

... אף חרון אפה אינו מטיל שום אימה על היונים המסתובבות על גגה זוגות זוגות והוגות חיבה זו לזו

(ש' בן-ציון, "מעבר לחיים", כל כתבי, עמ' 10)

זלדה'לה יודעת כל מה שמתרחש אצל הבריות בביתם פנימה, מקומות, שם חיים זוגות כיונים, ומקומות שם נצים ומכים, וצלחות בחלל הבית כציפרים עפות

(י"ל חלמן, יהודי פולין, עמ' 18)

כיון שבאו היו היונים מריבות מלמעלה, והחתולים מייללים מלמטה. ראה ידידיה ואמר: שקר הוא מה שאומרים החוקרים, כי אין היונים מריבות לעולם

(מיכאל ששר, "חד גדיא", [50 סיפורים/פלאין], עמ' 453)

קראתי לה "חתולי", כאשר יקרא העברי לאהובתו "יונתי" (א' מאפו, "עיס צבוע", ח"ד, כל כתבי, עמ' שפג)

זיי לעבן ווי די טויבן און דראַפען זיך ווי די קעץ (ל"ר יפה, פתגמים
יידיים בסנט-לואיס, סי' 208)

ב. יונים צלזיות ; עפו כיונים, פרחו כיונים וכדו'
בני-אדם אלו זכו, שיונים צלזיות עפות למישרים אל תוך
פיהם (י"ד ברקוביץ, "מנחם מנדל בא"י", עמ' 105)

ומה חשבת שיונים צלזיות עפות כאן ישר לתוך הפה? ובמה
אפוא נמלא את חובתנו, אם הכל יותן לנו ברווח ונשיג עבודה
בלי כל קושי? (בתיא כהנא, "פרפרים", עמ' 17)

אך בין כך לא ישוב הוא בטל ומצפה, כי ישליכו לו מן השמים
יונות צלזיות לתוך פיו (מ"ד ברנדשטטר, כל כתבי, ח"ג, עמ' 44)
יונים צלזיות יפרחו להם לפיותיהם, ותחת כנפיהם סכין
ומזלג... (א"ל לוינסקי, כתבי, כ"ב, עמ' 86)

ו"הפדיון" עף לה כיונים צלזיות לתוך הפה
(ו' שניאור, "הכנון", "הדואר", גל' 1617)

והלימודים פורחים כיונים צלזיות לפי
(דב שטוק [סדן], "ממחוזי הילדות", עמ' קכב)

יונה צלזיה באה אל פיו ומדוע לא יאכלנה?
(ש' הלליס, "בהמוט ארץ", עמ' 25)

כסף לו והשקעות לו בבתים ובמניות וההכנסות כיונים עפות
(צבי שארפשטיין, "40 שנה באמריקה", עמ' 206)

— המגיד, שפסוקים ומאמרי חז"ל התעופפו מפיו כסיעות
של יונים (אברהם קריב, "ליטא מכורת", עמ' 90)

ועופות שמנים פרחו מאליהם לתוך פיהם, ומים מסלע,
הוצאת להם לצמאם — (מנדלי, „בעמק הבכא“, ס"א, ח', עמ' קנז)

כסבורים הם, מן הוא היורד משמים, ציפרים עפות...
(י"ד ברקוביץ, „הראשונים כבני אדם“, עמ' שד)

מפתיחת הארנק ומהרצאת המעות היה ניכר שכספו אינו
מעופף אצלו כציפור (ש"י עגנון, „האש והעצים“, עמ' רעח)

שכאן שום דבר אינו מזומן לך מן המוכן, ושום פרנסה אינה
נופלת לחיקך מן השמים (אהרן מגד, „חדוה ואני“, עמ' 82)

בני אדם! קוראת פאלה בעליצות — הן הלחם לא יבוא מאליו
לתוך פיפיותיכם הנאות (ק' צ'טניק, „בית הבכות“, עמ' 52)

ולבי לא יתנני להאמין, כי יש אדם בארץ, אשר המאות
עפות אל ידו מאליהן

(ש"ע [תר' י"ד ברקוביץ], „מנחם מנדלי“, לונדון, ה' עמ' כ)

... אלא מה חשבת? תפוח מקולף לא יניחו לך לתוך פיך...
צריכים ליגע בדבר...

(משה אפרתי, „דורות נשברים“ [תר' א' קריב], עמ' 158)

הם רוצים שחלב ודבש יטפו ישר לתוך פיהם

(ג' טמיר, „שלויה“, עמ' 129)

הפסיכולוגיה הזו של העולים החדשים, רוצים שיגישו להם
לפה את הכול (אביבה ברושי, „איש ומעגלו“, עמ' 55)

געבראָטענע טויבן פליהען ניט אין מויל אַרײן (1693)

י י ח ו ס

א. סוס

...קרוב רחוק שלי, נין ונכד לפרנסת רגל סוסי

(ש"ע [תר' יד"ב], "טוביה החולב", יום אתמול כי עבר, עמ' לו)

כמאמרם : נין ונכד לפרסת-כפות-רגלי-סוסו

הוא [הוא], "מדברים בעדם", אוזים, עמ' קמ)

פֵּרְדֵּס־פֹּס־פֶּאָדְקָאוּעֵס אַיִנְקֵל (2965)

ב. תרנגול

תרנגול הסבתה שלה היה קורא על גג סבו של ר' מרדכי-ליב

— לעגה העיר (בנימין רסלר, "נחלת צבי", עמ' 40)

מיין זיידענס האָהן האָט אין זיין באַבעס הויף אַריינגעקרייהעט (1040)

ע לי איתן

מה בין רב-משמעי לבין רב-משמע?

ביום ח' בכסליו פרסם משרד החוץ את נוסח הישרד,

ששלחה הגב' גולדה מאיר אל נשיא ארצות-הברית. לפי

הנוסח האנגלי בירכה אותו על *his meaningful speech*,

ולפי התרגום העברי — "על נאומו הרב-משמעי". כך תרגם,

כנראה, משרד ראש הממשלה, ואיש מעורכי העיתונים

והשידורים, שהביאו את הדברים בעברית, לא שאל את עצמו:

כלום רב-משמעי ו-*meaningful* היינו הך?